Kvinnor Svenska kyrkan

Kvinnoglöd

Nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska Kyrkan Nr 3 2023

Landets KviSk-represen-tanter samlade

Vid Höstglöd, då representanter för Kvinnor i Svenska kyrkans stiftsgrupper möttes i Barkarby, var vi hoppfulla. Vädret var fantastiskt, det var fint att ses och mötet hölls i Sollentuna härads vackra gamla tingshus och Lassemajas krog med anor från 1600- och 1700-talen, vid ett torg som påminde om miljöerna i berättelserna om Madicken.

– Ett fint arrangemang av Stockholms stiftsgrupp, stort tack! skriver vår ordförande Bulle Davidsson.

I ordförandens krönika mediterar hon över det dystra tillståndet i mellanöstern, med hjälp av Anita Goldmans ord. Sid 2

Foto: Birgit Söderström
Växjö stiftsgrupp

OBS! Redan i mars!

Kallelse till årsmöte för Kvinnor i Svenska kyrkan

Lördagen den 16 mars 2024 kl 9.00
i Örgryte församlingshem
Herrgårdsgatan 2, 412 74 Göteborg

Alla medlemmar har rätt att närvara vid årsmötet. Rösträtt har de representanter som utses av respektive stiftsgrupp eller nätverk enligt stadgarna.

Motioner kan väckas av enskild medlem eller av stiftsgrupp/nätverk och ska ha inkommit senast den 16 januari 2024 till bulle.davidsson@gmail.com

eller skickade skriftligt till Kvinnor i Svenska kyrkan, c/o Bulle Davidsson, Källgårdsvägen 6, 585 77 Vreta kloster.

Förslag till dagordning och övriga handlingar skickas ut till representanter och övriga anmälda senast tre veckor före årsmötet.

Årsmötet äger rum i samband med Våreld 15 - 17 mars. Program med uppgifter om anmälningstid med mera, kommer med Kvinnoglöd nr 4/2023.

För styrelsen/Bodil Davidsson ordförande

Hur mår jämställdheten?
”Rätt bra men...”

Det finns en uppfattning att vi kvinnor och män i kyrkan är för jämställdhet – så klart! – men det kan vara så att vi inte håller frågan levande i vardagen. Det säger Marit Norén, präst och metodutvecklare med specialisering genus vid kyrkokansliet i Uppsala. Sid 3

Våra framgångar är sköra

Vi har alla ett ansvar att påpeka för statsmakterna att Kvinnokonventionen är bindande. Vi måste inse vilka rättigheter vi har som finns lagfästa, och ta hand om dem, säger Gertrud Åström. Sid 3

Freden är en av kvinnorörelsens äldsta frågor, säger Gertrud Åström, och tipsar om Bertha von Suttners bok Sid 4

Vi behöver utbildning i att ta diskussionen

Helene Egnell, präst och en av grundarna till Centrum för religionsdialog, framhöll under Höstglöd att vi måste utbilda oss i hur vi tar diskussionen med människor vars åsikter vi inte delar. Egnells doktorsavhandling behandlar ett feministiskt perspektiv på religionsdialog. Sid 2

KviSks fokus 2023: Skapa delaktighet...

andlighet - engagemang - gemenskap - kvinnokraft

Efter elden kom ett stilla sus

Krönika

När hösten här hemma är som vackrast utbryter i Israel och Palestina ett ofattbart våld i en ofattbar omfattning. När jag ska skriva krönikan i Kvinnoglöd finner jag inga ord. Så läser jag en starkt berörande text av författaren Anita Goldman i DN 15 oktober, och jag vill här dela utdrag ur den med er. Hon inleder så här:

”Jag söker tystnaden i detta gigantiska larm av information, åsikter, analyser, bilder och ännu fler och ännu värre bilder. Och siffrorna. Det finns ett berömt bibelstycke om en sådan tystnad.”

Här citerar Anita Goldman 1 Konungaboken 19. 11-13, om då profeten Elia gått ut i öknen för att dö och kommer till Horeb, Guds berg:

En stark storm som klöv berg och krossade klippor gick före Herren. Men Herren var inte i stormen. Efter stormen kom ett jordskalv. Men Herren var inte i skalvet. Efter jordskalvet kom eld. Men Herren var inte i elden. Efter elden kom ett stilla sus. När Elia hörde det gömde han ansiktet i manteln och gick ut och ställde sig vid ingången till grottan.

Anita Goldman skriver:

”Ett stilla sus. På bibelhebreiska står det *kol demamah daqqa*. *Kol* är röst, *demamah* är absolut stum tystnad, och så detta *daqqah*, som är något otroligt finskuret, så tunt att det kanske blivit som sanden själv, omöjligt att fördela mer, en tystnad som bokstavligen talat rinner ut i sanden. Där, i en sådan tystnad, hörs det som är så naket och så sant att man måste gömma sitt ansikte i manteln.

”Jag gömmer mitt ansikte i manteln. Jag och min dotter, mor till två mycket små israeliska barn, gömmer oss där, vågar inte titta på bilderna. Inte de bilderna. Inte nu. Kanske aldrig.”

Så långt Anita Goldman.

Någon skall vaka i världens natt, någon skall tro i mörkret…

Sv Ps 413

Låt oss be.

Bulle Davidsson, ordförande

PS. 2024 hålls årsmötet redan i mars. Kallelse i detta nummer.

Se varandra i ögonen!

Religionsdialog

– Dagens läge är illavarslande. Reaktionerna på koranbränningar måste ses mot bakgrund av muslimernas utsatthet, säger teolog Helene Egnell. Mängder med hotbrev skickas till moskéer, flera moskéer har brunnit, muslimer möts av hat, förföljelse och våld. Särskilt kvinnorna är utsatta för detta, och behöver vårt stöd. Kvinnor används även som handelsvara och för att reglera skulder.

– Även när det gäller gängvåldet behöver vi uppmärksamma kvinnornas situation – mammorna, systrarna, flickvännerna, som drabbas på olika sätt. Faysa Idle, från Tensta, som förlorat familjemedlemmar och vänner i gängkrigen har skrivit om detta i boken *Ett ord för blod*.

Helene Egnell gav under Höstglöd en historisk tillbakablick på hur ekumeniken och den religiösa dialogen har växt fram. Ett avstamp kan sägas vara missionskonferensen i Edinburgh 1910, men redan 1893 hölls Chicago Parliament of the World’s religions. 1993 hölls ett nytt religionernas världsparlament – 100-årsjubileum – för att följas av ett parlament vart femte år. Egnell framhöll den globala etik som utifrån dessa konferenser skapats av den schweiziske teologen Hans Küng.

– I dag påverkas vårt samhälle av den stora invandringen och det är tydligt att vi måste hitta ett sätt att förhålla oss till islam. Helene Egnell gav exempel på hur vägar till dialog mellan religioner har öppnats, och tipsade om viktiga böcker på temat.

Inom Svenska kyrkan har två dokument för religionsdialog skapats, *Guds vägar*, 2001, om kyrkans förhållande till judendomen, och *Sann mot sig själv – öppen mot andra*, 2011, ett bredare dokument som tar upp de stora världsreligionerna med särskilt fokus på islam. Sveriges kristna råd och Sveriges interreligiösa råd gav 2017 ut antologin *Fred i religionens namn!* I boken presenterar representanter för sju olika religioner hur deras traditioner kan bidra till en fredligare värld. Helene Egnell var själv med och skapade Centrum för religionsdialog 2008, på initiativ av biskop Caroline Krook. Samtidigt bildades ett Interreligiöst center i Göteborg där man tidigt börjat ett interreligiöst samarbete efter Backabranden, då kristna och muslimer gemensamt stöttade de drabbade familjerna. Fryshusets projekt *Tillsammans för Sverige* startade också detta år, och Sveriges interreligiösa råd växte också fram vid den här tiden.

Samtalet efteråt gav uttryck för dels behovet av stöd till dem som drabbas, dels att markera, att nu vill vi inte acceptera detta längre! Att synliggöra kvinnorna som drabbas.

Frågan kom upp hur vi i kyrkan kan arbeta med att stoppa nyrekrytering till kriminella gäng. Att vara ute på kvällarna i miljöer där ungdomar finns, med fika och möjlighet till samtal. Att hitta andra organisationer att samarbeta med.

Helene tryckte på att vi måste utbilda oss i hur vi på ett konstruktivt sätt tar diskussionen med människor vars åsikter vi inte delar. Samt vikten av att knyta kontakt med kvinnor av annan tro i vardagen, le och småprata, se varann i ögonen! *Elisabeth Enger, redaktör*

Kvinnoglöd nr 3/2023 Årgång 13. Kvinnoglöd är ett nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan, KviSk, och ges ut 4 ggr/år, även på hemsidan www.kvinnorisvenskakyrkan.se. Nyhetsbrevet trycks på miljövänligt papper hos Silanders Grafiska AB i Göteborg

Manusstopp för nästa nummer: Fredagen den 24 november 2023.

Ansvarig utgivare: Bulle Davidsson. *Redaktör:* Elisabeth Enger. *Redaktionsråd:* Gunilla Bäckström och Inger Boman, båda Luleå stiftsgrupp, Ragnhild Greek, Stockholms stiftsgrupp, Karin Hedner, Lunds stiftsgrupp, Marianne Staaf-Gälldin, Härnösands stiftsgrupp.

Marit Norén, metodutvecklare:

Håll analysverktygen i trim!

Hur står det till med jämställdheten i kyrkan? Vi frågar Marit Norén på Svenska kyrkans kansli i Uppsala. Hon är präst och arbetar som metodutvecklare med specialisering genus vid enheten Diakoni och hållbar utveckling.

På vissa sätt står det bra till med jämställdheten, menar hon. Särskilt om vi jämför oss internationellt. Hälften av prästerna är kvinnor, det är positivt. Samtidigt ser vi fortfarande att män i

Feminism i kyrkan

större utsträckning än kvinnor är chefer och ledare. Vi lever i en patriarkal organisation och vi ser härskartekniker praktiseras.

– Dessutom är Bibeln full med manscentrerade texter, och det får vi brottas med varje dag.

Marit Norén säger att det är viktigt att vi fortsätter att hålla våra analysverktyg i trim. Det finns en uppfattning att vi kvinnor och män i kyrkan är för jämställdhet – så klart! – men det kan vara så att vi inte håller frågan levande i vardagen. Blicken för maktbalansen, den måste vi hålla vid liv.

– Därför är det viktigt att Kvinnor i Svenska kyrkan finns. Bara att KviSk samlar en stor grupp kvinnor som blir stärkta av att vara med är bra i sig. Men vi behöver också en feministisk organisering, framför allt i vår tid när det förekommer ett ganska starkt motstånd mot kvinnors och flickors rättigheter. Vi ser det i form av mansrörelser på Internet och i hur kvinnors och flickors möjligheter och rättigheter hotas och rent av monteras ner på olika håll i världen, säger Marit Norén.

Hon funderar på hur en sådan organisering skulle kunna se ut. En tanke är att tillsammans med fler hitta former för att samla feministiska strävanden inom kyrkan.

– Vi behöver KviSk och liknande grupper i ett samhälle som nu är i en sorts existentiell kris. Många ifrågasätter meningen med sitt liv, och vi behöver rum där man får samlas och jobba för

– Vi *måste hålla blicken för maktbalansen vid liv, säger Marit Norén.*

en meningsfull förändring, som KviSk gör genom att lära tillsammans och lyfta viktiga frågor för att främja jämställdheten.

Tills slut, Marit Norén, vad gör du som metodutvecklare?

– Jag ger metodiskt och pedagogiskt stöd och fungerar som bollplank för hela vår enhet som arbetar med diakoni och hållbar utveckling.

– Jag är också sakkunnig kring jämställdhet och genusfrågor, och är nationell samordnare för Svenska kyrkans interna arbete mot sexuella kränkningar i kyrkans sammanhang.

– Jag arbetar även inom två uppdrag från kyrkomötet, dels om våld i nära relationer där vi tar fram en webbutbildning, dels att uppdatera och digitalisera stöd för att förebygga sexuella kränkningar i kyrkliga miljöer samt för vägledning när något har hänt.

Bulle Davidsson, reporter

Det är det lagfästa som håller

– Vi måste inse att framgångarna var sköra, inget är bergfast, utan ganska vingligt. Det som håller är det som är lagfäst, konstaterar Gertrud Åström, statsvetare och expert på jämställdhetsfrågor.

Därför vill Gertrud Åström sprida kunskap om FNs kvinnokonvention. De som har den formella makten, alltså staterna, bär ansvaret, för att förverkliga kvinnokonventionen.

– Men vi har alla skyldighet att påpeka att den är bindande! För att bli bärare av våra rättigheter måste vi inse att vi har dem, och ta hand om dem.

Nu går jämställdheten bakåt både globalt och i Sverige. Målen för Agenda 2030 som sattes upp 2016 gav uttryck för optimism, både när gäller mödrars hälsa och barnadödlighet, även möjligheterna till utbildning. Pandemin bröt den goda utvecklingen, även i Sverige. Ett tecken på att kvinnors villkor i världen försämras är att rätten till abort åsidosätts, i Afghanistan, Iran, Sydamerika och USA. Sverige ligger fortfarande främst i EUs index för jämställdhet, men utvecklingen går väldigt långsamt i hela

... och i samhället

Europa. Tidslängden som kvinnor arbetar gratis jämfört med männens löner, står i princip stilla.

Allt fler kvinnor arbetar heltid. Men de utlandsfödda kvinnorna har mycket låg försörjningsgrad, och en stor andel av dem finns inte ens registrerade i statistiken som arbetslösa. De existerar inte.

– Vi borde satsa på utlandsfödda kvinnor och ge dem utbildning. När det gäller hälsa måste vi ta ungas ohälsa på mycket mer allvar. Många ungdomar, ända ner i 10 – 11-årsåldern, upplever psykisk ohälsa, menar Gertrud Åström.

– Alla har rätt till bästa möjliga hälsa enligt bland annat världshälsoorganisationen, WHO. Det är märkligt att regeringen inte bryr sig mer om detta, kort sagt, man satsar inte på jämställdhetspolitiken, utan använder den för andra syften. I stället för att skapa likavärde ska lagstiftningen bli en del av transpolitiken, säger Gertrud Åström.

Redan 1993 påpekade FN att våld ytterst är ett maktmedel. Vi har ett uppdrag att uppmärksamma mäns våld mot kvinnor, poängterar Gertrud Åström.

Elisabeth Enger, redaktör

Fredsrörelsens frontalkvinna

Bertha von Suttner var en kort tid Alfred Nobels sekreterare i Paris, och inspirerade Alfred Nobel att instifta fredspriset. Bertha och Alfred förblev vänner och brevvänner för livet.

I det här numret förflyttar sig Kvinnoglöd, från Svenskt kvinnobiografiskt lexikon som vi brukar, och presenterar Bertha von Suttner, frontalfigur inom fredsrörelsen, som med sin roman Ned med vapnen! inspirerade pacifister från hela Europa. Hon var den som etablerade termen pacifism.

Ned med vapnen! var en av de böcker som brändes på nazisternas bokbål.

Bertha föddes 1843 i Prag i Böhmen i dåvarande kejsardömet Österrike. Hon föddes som grevinna, gifte sig till baronessa. Fadern var fältmarskalk och generallöjtnant inom österrikiska militären. Fadern avled innan Berthas födelse, men hon växte upp i en värld som glorifierade militären och kriget. I hennes mest kända litterära verk, romanen Ned med vapnen! som kom ut 1889, beskriver hon den unga adelskvinnan Marthas väg från att aningslöst glorifiera militären, till att bli pacifist och fredskämpe.

Bertha von Suttner

1905 fick Bertha själv fredspriset. Hon dog ett par månader före Första världskrigets utbrott 1914. In i det sista försökte hon förhindra kriget genomatt få till en stor fredskonferens. Den blev inte av, men året därpå samlades kvinnor till ett stort fredsmöte i Haag.

Elisabeth Enger, redaktör

Gertrud Åström: Fred – En av kvinnorörelsens äldsta frågor

Freden är en av kvinnorörelsens äldsta frågor. Ända från 1800-talet har kvinnor arbetat med fredsfrågan, säger Gertrud Åström, och rekommenderar Berta von Suttners klassiker Ned med vapnen!.

– Den beskriver det patriarkala vanvettet som krig är, förklarar hon.

Krig uppstår aldrig utan att tecknen har funnits långt tidigare. Ett sådant tecken är kvinnors levnadsvillkor.

– Varje gång kvinnors omständigheter försämras, så är det ett tecken på ökade konfliktnivåer i ett samhälle, konstaterar Gertrud Åström.

En lite nyare fredsrörelse är föreningen Östersjöfred, som Gertrud Åström var med och bildade 2015, och hon är dess första ordförande. Bakgrunden är Margot Wallströms utrikespolitik. 2014 kallade utrikesministern till ett möte för att dryfta frågan Vad är en feministisk utrikespolitik? Vad betyder det och vad syftar det till? Vilken är kvinnors roll i ledarskap och avgöranden i dessa frågor? Arbetet utgår från FNs kvinnokonvention och säkerhetsrådets resolution 1325.

Andrum i advent på Flämslätt

Även i år blir det Andrum i advent på Flämslätts stiftsgård i Skara.

Det erbjuds ett spännande program med bland andra syster Karin från Alsike kloster: *Handling och bön må bli ett* samt Charlotte Frycklund, nätpräst, med *Mänskliga möten i modern och biblisk tid*.

Flera andra gäster håller i olika valbara pass. Arrangemanget äger rum den 8 - 9 december. Anmäl dig i god tid!

Projektgruppen studerar biskoparnas klimatbrev

Studiecirkeln som drivs av KviSks projekt *Fred med Jorden – Fred på Jorden*, utgår från *Biskoparnas brev om klimatet*. Varje studietilfälle hämtar deltagarna diskussionsämnen från biskopsbrevet. Ursprungsbrevet är från 2014, men en reviderad utgåva finns även.

Svenska kyrkan har även en *Färdplan för klimatet*. Den antogs 2019 och har ambitionen att kyrkan ska vara klimatneutral till år 2030. Den är indelad i tre etapper och i år inleddes etapp 2. Målen rör alla kyrkans verksamheter med resor, energianvändning och skogsförvaltning.

Känner ditt kyrkoråd till Svenska kyrkans miljöarbete?

Här kan du själv ladda ner eller bläddra direkt i biskopsbrevet:
https://www.svenskakyrkan.se/klimatbrevet

Här kan du se filmen om Svenska kyrkans färdplan
https://www.svenskakyrkan.se/fardplan-klimat

Nya planer för Elsas framtid

Sveriges Ekumeniska Kvinnoråds tidskrift Elsa är för närvarande vilande, eftersom det inte finns pengar för utgivning. Men ett arbete pågår för att ta upp utgivningen på nytt i någon form.

Preliminärt den 16 mars kommer det att hållas ett seminarium kring publiceringsformer, finansiering, syfte och målgrupp för en ny publikation, som sedan kommer att följas upp med en inspirationsworkshop på Sigtunastiftelsen i höst.

Under tiden finns också planer på en blogg kopplad till SEK:s hemsida, som förhoppningsvis snart kommer att bli uppdaterad. Sveriges Ekumeniska Kvinnoråd SEK finns även på Facebook.

Elisabeth Enger, redaktör

Vill du bli medlem?

Sätt in årsavgiften 100 kr på bankgiro 422-3699. Ange namn, adress, födelseår och eventuell e-postadress.

Du kan även swisha medlemsavgiften till KviSk, 123 691 859 3. Mejla då dina personuppgifter till Solveig Blom:

solveigamblom@gmail.com

Glöm inte meddela både Solveig och din stiftsgrupp om du byter adress.